

Ахова птушак Бацькаўшчыны

ІНФАРМАЦЫЙНЫ БЮЛЕТЭНЬ

№4(39)2009-1(40)2010

Сокал-пустальга – птушка 2010 года

Самка сокала-пустальгі. Крыніца www.naturezoom.nl

У 2010 год – разам!

У той час, як па кітайскім календары мінулы год быў годам Быка, для экалагічнай грамадскасці ён прайшоў пад знакам клімату. Кульмінацыйным момантам меўся быць снежаньскі Кліматычны саміт ААН у Капенгагене, на якім планавалася акрэсліць будучыню самага важнага кліматычнага пагаднення – Кіёцкага пратакола. Не заставалася ўбаку ад кліматычнай дзейнасці і “Ахова птушак Бацькаўшчыны” (АПБ), працуючы ў кааліцыі шэрагу міжнародных арганізацый па стварэнні механізмаў аднаўлення і захавання балот. Гэтай тэмэ быў прысвячаны цэлы шэраг публікацый у выданнях АПБ.

Безумоўна, пытанні змянення клімату і захавання біяразнастайнасці з'яўляюцца ўзаемазвязанымі. І не толькі праз уплыв змены клімату на біяразнастайнасць, але і праз змены ў біяразнастайнасці, якія ўплываюць на клімат. У шэрагу беларускіх экасістэм, якія граюць найбольшую ролю ў кліматычным балансе, асаблівае значэнне адыгрываюць балоты. Тому менавіта дзейнасць па аднаўленні дэградаваных тарфянікаў і была прадстаўлена АПБ на шэрагу мерапрыемстваў Кліматычнага саміта.

На вялікі жаль, Капенгаген не спрадэліў чакання: краіны не змаглі дамовіцца наконт будучыні Кіёцкага пратакола і шэрагу іншых пытанняў. Тому праца на палітычнай арэне працягнецца і ў 2010 годзе. Працягнуща і актыўная практичныя дзеянні. У 2010 годзе АПБ будзе ўдзельнічаць у працах па аднаўленні гідралагічнага рэжыму на 10 балотах – як у рамках уласных праектаў, так і супольна з іншымі праектамі і арганізацыямі.

Канечно, у 2009 годзе АПБ жыла не толькі балотамі. Шмат падзей адбылося і ў рэзервце АПБ і біялагічным заказніку мясцовага значэння “Тураўскае балонне”. Падчас адкрыцця фестывалю птушак, што адбыўся ў траўні, быў усталяваны помнік куліку-марадунцы і шэраг інфармацыйных стэндаў. Завершана поўная ачыстка Тураўскага балоння ад хмызнякоў, у выніку чаго звыш 700 пар чайкі-рыбачкі, звычайнай і белашчокай кречак адрэзала ж пачалі гнездавацца на адным з ачышчаных астрavoў.

Спадзяёмся, што Вам спадабаўся новы выгляд інфармацыйнага бюлетэня АПБ, у планах гэтага года таксама змены і ў часопісе “Птушкі і Мы”. Змяніў выгляд афіцыйны сайт АПБ www.ptushki.org, а дзякуючы намаганням актыўістаў, распачаў працу інтэрнэт-партал для аматараў назірання за птушкамі www.birdwatch.by.

Мы вельмі ўдзячныя ўсім, хто падтрымаў дзейнасць АПБ у 2009 годзе – сябрам, актыўістам і проста неабыкавым людзям. Заставаймася разам і ў 2010!

Віктар Фянчук,
дырэктар АПБ

АПБ в Копенгагене

С 7 по 19 декабря в Копенгагене проводилась важнейшая в мире конференция ООН по изменению климата, где представители 192 стран обсуждали, какие меры должно принять человечество, чтобы защитить себя от глобального потепления. Данный саммит был призван подписать новое, Копенгагенское, соглашение, которое бы заменило Киотский протокол, принятый в Киото в 1997 году, срок действия которого заканчивается в 2012. Согласно предварительному тексту Рамочной конвенции ООН по изменению климата, который стал основой копенгагенской конференции, страны должны будут не только оплачивать количество парниковых газов, не предусмотренных установленной квотой; они также призваны активизировать действия в области финансирования, передавать технологии и укреплять потенциал, увеличивая объемы международных отчислений «для поддержки мер по предотвращению климатических изменений».

Представители ГА “Ахова птушак Бацькаўшчыны” (Виктор Фянчук и Ирина Войтехович) также принимали участие в Копенгагенском саммите. Главной целью их участия стало представление на официальном сайд-ивенте целей и задач реализуемого в рамках международного

В центре слева направо участники белорусской делегации Завьялов С.В., начальник специнспекции госконтроля за охраной атмосферного воздуха, и Цалко В.Г., министр природных ресурсов и охраны окружающей среды

проекта “Восстановление торфяников Беларуси и применение концепции их устойчивого управления – снижение воздействия на климат с эффектом для экономики и биоразнообразия”, чтобы показать, насколько существующая проблема с деградацией торфяных месторождений и связанные с ней выбросы парниковых газов важны как на местном, так и на международном уровне.

Ирина Войтехович,
руководитель проекта
Фото автора
www.unfccc.int

Нацыянальная кампанія

Сокал-пустальга – птушка 2010 года

Нацыянальная кампанія «Птушка года» праводзіцца з 2000 года грамадскай арганізацыяй «Ахова птушак Бацькаўшчыны» (АПБ), якая з'яўляецца нацыянальным партнёрам глабальнай прыродаахоўнай асацыяцыі BirdLife International. Асноўная мэта кампаніі – падтрыманне грамадскага меркавання аб каштоўнасці біяразнастайнасці, неабходнасці захавання птушак як аднаго з яе ўнікальных кампанентаў і заахвочванне насельніцтва да актыўнай аховы птушак. Штогод АПБ выбірае від птушак, які мае пэўныя праблемы і патрабуе нашай увагі і дапамогі. У папярэдня гады птушкамі года былі белы бусел, белая пліска, авяльга, дамовы верабей, гарадская ластаўка, барадатая кугакаўка, кнігаўка, звычайны салавей, вялікая белая чапля, шэрыйа гусь. У рамках кампаніі звычайна праводзяцца разнастайныя конкурсы, акцыі і прыродаахоўныя мерапрыемствы. Птушкай 2010 года абвешчаны сокал-пустальга.

Мастацкія конкурсы

Мэта конкурсаў: паказаць прыгажосць сокала-пустальгі, цікавыя асаблівасці жыцця, праблемы і магчымыя шляхі іх вырашэння. Мастацкія работы будуць ацэнвацца ў трох намінацыях.

Лепшы малюнак пустальгі. Для гэтай намінацыі прымаюцца мастацкія работы з выявай пустальгі, якія паказваюць цікавыя паводзіны ці звычкі сокала. У намінацыі «Лепшы прыродаахоўны плакат» будуць ацэнвацца работы, у якіх адлюстроўваюцца праблемы пустальгі і, магчыма, варыянты вырашэння гэтых праблем. Для падрыхтоўкі пракатаў прапаноўваюцца тэмы: праблема недахопу месцаў гнездавання пустальгі, сокалы і лініі электраперадач, праблема адстrelu драпежных птушак. На плакаце павінен быць тэксты прызыў. Малюнкі і пла- каты прымаюцца ў фармаце не больш як А3 і выкананыя фарбамі ці каляровымі алоўкамі. Лепшы выраб. Конкурсныя работы павінны быць выкананы з гліны, саломкі, паперы; вырабы з пластыліну не прымаюцца.

Конкурс праводзіцца ў два этапы: рэгіональны (абласны і мінскі гарадскі) і рэспубліканскі. Пры існаванні ў рэгіёне мясцовага аддзялення АПБ, гэтае аддзяленне можа каардынаваць

рэгіональны этап у сваім раёне.

Малюнкі, плакаты і вырабы прымаюцца да 31 мая ў рэгіональныя каардынацыйныя цэнтры:

- Брэсцкая вобласць: Кіцель Д.З.А., Брэсцкі абласны эколагічныя-біялагічныя цэнтры на-вучэнцаў, вул. Ціхая, 4, г. Брэст 224020
- Магілёўская вобласць: Бубнова Ж.А., Цэнтр экалагічнага выхавання, вул. Альхоўская, 2-б, г. Магілёў, 212017
- Гродзенская вобласць: Вінчэўская А.В., Гімназія №1 імя ака-дэміка Я.С. Карскага, прт. Я.Купалы, 82 г. Гродна, 230010
- Гомельская вобласць: Паклонская А.І., Дом дзіцячай творчасці, вул. Кірава, 36, г. Тураў, Жыткавіцкі раён, Гомель-ская вобласць, 247980

- Віцебская вобласць: Сінкевіч І.У., Шумілінскі Цэнтр пашкольнай работы, вул. Ленінская, 7а, г.п. Шуміліна, 211260
- Мінскія вобласць: Паршута А.В., Мядзельская САШ №1 імя У.М. Дубоўкі, вул. Ленінская, 2 г. Мядзел, 222397

- Мінск: Якубоўская С.А., Экалагічнай гімназія №19, пр-т Пушкіна, 48 г. Мінск, 220073

Лепшыя работы будуць прадстаўлены на выставах мастацкіх работ у г. Мінску і рэгіёнах.

Фота В.Пракапчука

10 фактаў пра пустальгу:

1. Сокал-пустальга занесены ў Чырвоную кнігу Рэспублікі Беларусь, Літвы, Латвіі.
2. Колькасць пустальгі ў Беларусі – 1200-1700 пар.
3. Самы мышаедны дзённы пярнаты драпежнік у Беларусі.
4. Самы міралюбівы сокал, час ад часу ўтварае калоніі; у сасновым гаі ваколіц Мачулішч існуе калонія ў 8 пар сокала.
5. Падчас палявання завісае ў паветры.
6. Не будзе ўласных гнёздадаў, а займае старыя гнёзды шэрых варон, крумкачоў, гракоў, а таксама штучныя гняздоў.
7. Пустальга можа гнездавацца і ў гарадах: у Брэсце гнядзуецца юнікальная урбаністычная папуляцыя – звыш 45 пар.
8. Адрозніваецца ад другіх дробных сокалаў рудой афарбоўкай верхнія часткі цела.
9. Не аднойчы выбіралася птушкай года ў розных краінах, напрыклад, Расіі, Германіі, Латвіі, Швейцарыі.
10. На лаціне дзякуючы гучнаму голасу сокал завецца – *Falco tinnunculus*, што пе-ракладаецца як гучны, звонкі сокал.

Літаратурны конкурс

На конкурс прымаюцца літаратурныя работы абёмам да 3-х старонак, у якіх у мастацкай форме прапануюцца звесткі пра пустальгу і яе прыгоды. Вельмі важна адлюстраўваць існуючыя праблемы пустальгі і вытрымаць экалагічныя асаблівасці. Літаратурныя работы могуць быць падрыхтаваныя на беларускай, рускай, англійскай, французскай ці нямецкай мовах. Узростовых абмежаванняў няма. Работы прымаюцца да 31 мая 2010 года ў электронным выглядзе на адреса мясоўага аддзялення ці сакратарыята.

На кожнай конкурснай работе павінны быць пазначаныя імя, імя па бацьку, прозвішча, узрост, дакладны адрес і тэлефон аўтара, назва гуртка, адрас, а таксама імя, прозвішча, імя па бацьку кірауніка гуртка і яго тэлефон, калі аўтар з'яўляецца сябрам якога-небудзь гуртка.

Усе ўдзельнікі конкурсаў атрымаюць сертыфікаты ўдзельніка, а пераможцы – дыпломы і прызы. Работы аўтарам не вяртаюцца. АПБ можа выкарыстоўваць лепшыя работы для публікацыі ў сваіх выданнях з ука-заннем аўтарства, а мастацкія плакаты таксама выстаўляць на выставах.

Фота А.Мініча

Фота А.Ківачука

Конкурс на лепшую прыродаахоўную акцыю

На конкурс прымаюцца распрацоўкі мерапрыемстваў, якія павінны ўключаць план, дзеянні, справаўдачу, а таксама метадычнае суправаджэнне. Акцыі могуць уклю-

чаць экспкурсіі, назіранні і падлікі пустальгі, біятэхнічныя і эколагічныя мерапрыемствы. Распрацоўкі акций прымаюцца да 15 лістапада 2010 года.

Акрамя прапанаваных конкурсаў, установы адукцыі і культуры, а таксама мясцовыя аддзяленні АПБ могуць праводзіць свае конкурсы па папулярызацыі ведаў пра пустальгу.

У рамках кампаніі АПБ прапануе выявіць даты першых прылётаў пустальгі ў розных рэгіёнах, выявіць месцы каланіяльных паселішчаў пустальгі. Калі ў Вас ёсьць цікавая інфармацыя па гэтых фактах, паведаміце, калі ласка, у мясцовас

твадзяленне або сакратарыя АПБ. Улічваючы тое, што пустальга не будзе ўласныя гнёзды, можна змайстраваць для яе спецыяльныя гнездавыя скрыні ў гарадах (калі ёсьць такая неабходнасць) ці ў прыродзе. Атрымаць інструкцыі па методыцы вырабу і развешвання гнездавых скрыні можна ў сакратарыяце або ў мясцовых аддзяленнях АПБ.

Пернатый сосед

А знаете ли вы, уважаемые читатели, какие виды птиц гнездятся в городах? Я думаю, вы назовете мне их немало. Но я хочу вам рассказать об одном "краснокнижнике", который нашел себе пристанище в городе Бресте.

А знаете ли вы, уважаемые читатели, какие виды птиц гнездятся в городах? Я думаю, вы назовете мне их немало. Но я хочу вам рассказать об одном "краснокнижнике", который нашел себе пристанище в городе Бресте.

Украинцы называют эту птицу "боривитер" (что значит, борется с ветром), старорусское название ее "трясулька" (т.к. она часто зависает в воздухе, трепеща крыльями). Может, кто и догадался, что речь идет о представителе "мелких соколов" – пустельге обыкновенной, чье латинское имя звучит как «звонкий сокол». Да, пустельга гнездится не только в Бресте, она отмечена также и в Гродно, и в Минске. Но по численности популяции аналогов Бресту пока в других городах Беларуси нет.

Уже более двух десятилетий этот сокол гнездится в нашем городе. Впервые гнездящуюся пустельгу обыкновенную в городе отметили Шокало Б.И. и Шокало С.И. в 1984 г. на подвижном грузовом кране. И до лета 2005 г. никто полных учетов данного вида здесь не проводил. И вот я и мои коллеги Минич Александр и Табунов Денис с 08.05.2005 по 20.07.2005 провели широкомасштабный учет пустельги обыкновенной в городе Бресте.

Параллельно учету мы занялись изучением особенностей гнездования данного вида в условиях города, проводили кольцевание птенцов. По итогам учета можно отметить следующее: в г.Бресте в 2005 обитало 36 пар пустельги обыкновенной. Однако были возможны случайные пропуски, поэтому общую численность оцениваем в 36-40 пар. А теперь сравните: в Лондоне, Варшаве – по 100 пар, в Москве – 15-20 пар, в Санкт-Петербурге – 3-5 пар (по Галушину В.Н., 2002 г.).

Учет в городе проводится ежегодно, статистика такова: 2006 – 32 пары, 2007 – 30, 2008 – 38, 2009 – 45 пар.

Было замечено, что пустельга в условиях города гнездится в вентиляционных и декоративных зданиях (фото 1). Но наибольший интерес у нас вызвало гнездование пустельги в цветочном ящике (фото 2). Также интересен и факт гнездования данного хищника в одном из искусственных гнездовий, размещенных на одном из брестских общежитий (фото 3).

Проект по сохранению пустельги обыкновенной также поддерживает Брестская районная инспекция по охране растительного и животного мира.

**Кивачук Алексей,
фото автора
Западно-Полесское
региональное отделение**

Фото 1

Фото 2

Фото 3

Проект по сохранению пустельги в Бресте будет включать в себя следующие мероприятия:

- Презентации для школьников
- Создание волонтерской группы по спасению птенцов
- Изготовление ящиков школами
- Развешивание ящиков в Бресте и натуральной среде
- Учет пустельги в городах и за городом
- Подготовка и печать буклетов и объявлений
- Создание CD-диска про пустельгу
- Создание страничек по птице года на сайте www.birdwatch.by
- Рассылка с новостями акции
- Работа со СМИ
- Кольцевание
- Охранные обязательства
- Установка веб-камеры
- Малая архитектурная форма (установка в г.Бресте памятника пустельге)
- Сотрудничество с зоопарком

Живая весна шагает по Европе

Теплые лучи весеннего солнца согревают все вокруг, даря радость пробуждения живой природы. Весна наступает, и первые вестники весны уже радуют глаза и слух. Весенняя капель, первые подснежники и, конечно, птицы, несущие на крыльях долгожданную весну!

В этом году мы уже пятый год будем наблюдать за прилетом птиц вместе с любителями природы со всей Европы. В качестве пернатых индикаторов наступления живой весны предложены наиболее хорошо известные в народе птицы: белый аист, деревенская ласточка, кукушка, черный стриж. Увидев впервые одну из предложенных птиц, предлагаем занести свою информацию на сайт www.springalive.net (пожалуйста, обязательно указывайте ваше место жительства). Здесь же на сайте можно посмотреть в каких странах и сколько людей уже наблюдали этих птиц. По мере роста числа наблюдений карта приобретает более насыщенный цвет, свидетельствующий о наступлении живой весны. На сайте предложена информация о миграциях птиц, их особенностях, методические материалы для педагогов.

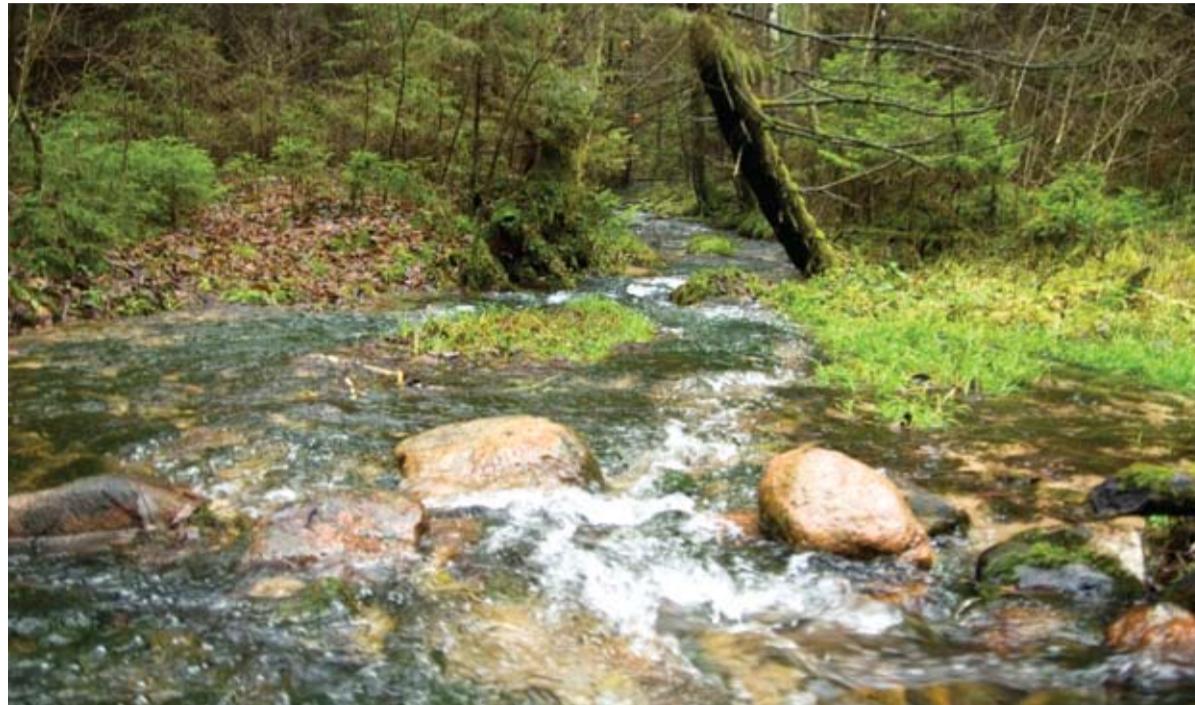
Главными участниками наблюдений являются педагоги и школьники. Дети наблюдают за птицами вместе с друзьями, родителями и другими родственниками. Для нас

важна информация о всех людях, которые увидели пернатых вестников весны. Кроме того, если на территории вашего района работает местное отделение АПБ, укажите его название и все сообщения будут учтены в конкурсе на лучшее отделение АПБ. Напомним, что два года подряд наиболее активным отделением является Мядельское районное. Если нет возможности выйти в Интернет, можно сообщить свои данные по телефону 8(017) 263 06 13 или отправить SMS на короткий номер 0841 прямо с места наблюдений за птицами. Для того, чтобы не забыть даты своих наблюдений, АПБ высылает всем членам организации и членам клубов «Крылатый дозор» памятные за-кладки на которых можно пометить время и места наблюдений за птицами.

Мы рады вместе с Вами, вместе с наиболее активными жителями различных уголков европейского континента наблюдать за наступлением весны, ЖИВОЙ ВЕСНЫ!!

**Руслан Шайкин,
специалист по
экологическому
образованию**

АПБ супраць браканьеरаў

Тыповая рака ў Астравеўкам раёне, дзе нерасцяцца ласосі

У лістападзе – снежні 2009 года АПБ ажыццявіла акцыю "Захаванне ласосяў у рэках Беларусі", пра пачатак якой мы пісалі ў папярэднім нумары бюлетэня. Менавіта ў гэты час у кумжы (*Salmo trutta trutta*), якая заходзіць у Беларусь з Балтыйскага мора, адбываецца нераст. Ёсць спадзяванне, што яшчэ адзін прадстаўнік рода – атлантычны ласось або сёмга (*Salmo salar*) – таксама нерасціца на тэрыторыі нашай краіны ў гэтым годзе. Ласасёвыя рыбы занесены ў Чырвоную книгу Рэспублікі Беларусь і адзінай ракой, па якой яны дасягаюць нашай краіны з мора, з'яўляецца Вілія па прычыне таго, што на ўсіх астатніх пабудаваны непераадольныя для рыбы плаціны.

Падчас нерасту ласосі су- тыкаюцца з многімі пагрозамі. Адна з іх – браканьеरства. Лёгкая здабыча прываблівае ахвотнікаў здалёк. Улічваючы рэдкі статус ласасёвых відаў рыб у Беларусі, такое парушэнне закона ставіць пад пагрозу існаванне з'явы нерасту ў нашай краіне ў будучым. У дадатак, у адрозненні ад ціхакіянскіх ласосяў, якія нерасцяцца толькі адзін раз, атлантычныя

(да якіх адносяцца кумжа і сёмга), могуць нерасціца некалькі разоў у жыцці, таму для іх важна пасля нерасту вярнуцца ў мора.

Галоўным мерапрыемствам акцыі былі шматлікія выезды валанцёраў для патрулювання рэк. Iх мэтай было назіранне за рэкамі, дзе адбываецца нераст, каб пры неабходнасці своечасова паведаміць пра злачынства ўпаўнаважаным дзяржаўным

службам. Па нашым высновам, найбольш спрыяльным для браканьеरаў перыядам былі поздні вечар і світанне, таму па чарзе валанцёры сачылі за нерасцілішчамі нават у цёмны час сутак. Добраахвотнікі мелі неабходнае абсталяванне: моцныя ліхтары, рацы, а для больш пільнага высочвання – нават прыборы начнога бачання, якія былі прадастаўлены вытворцам оптыкі ў Беларусі, кампаніяй Yukon Advanced Optics. Прауда, убачыць праз іх браканьеरаў не давялося, але дзіка напужалі.

За два месяцы было арганізавана сем выездаў валанцёраў на чале з кірауніком. У агульныя колькасці ў выездах прыняло ўдзел 35 чалавек, якія сачылі за рэкамі 19 дні і 12 на- чэй. У ліку добраахвотнікаў былі як даўнія сябры АПБ (Белашапка Уладзімір, Жук Юрый, Марынічай Ягор), так і новыя людзі, якія дадзяліся пра акцыю праз Інтэрнэт. Да таго ж, да ўдзелу актыўна далаучыліся аматары-рыбаловы, якія аказаліся неабыкавымі да

Астравецкі раён - месца правядзення акцыі

захавання такіх цікавых відаў рыб у Беларусі. Праз пару тыдняў арганізавалася каманда, якая рэгулярна ўдзельнічала ў выездах (Аляксандраў Максім, Бускоў Арцём, Грамыка Андрэй, Чыжык Арцём, Усніч Марыя, Буйміна Святлані).

Як выяснялася, наяўнасць незнаёмых людзей каля рэк узяўляеца папярэджваючым браканьеरства фактарам. Былі выпадкі, калі, сустрэўшы нас, падазроныя людзі, якія хадзілі ўздоўж ракі і ўглядаліся ў ваду, сышодзілі. Здаралася бачыць уна- чы свято ліхтарыкай, уладальнікі якіх збочвалі ад рэк, заўважыўшы на юнія ліхтары. Самае цікавае, што падчас здымкі тэлевізара для праграмы "У абектыве натуралиста" Гродзенскага тэлебачання быў адзняты сюжэт, які мужчына перасоўваў на рацэ камяні для змены накірунку ца- цэння вады, каб пасля сабраць на водмелі ручайню стронгу. Кіна- камеры яго, мабыць, напужалі, бо даваць інтарв'ю ён не адважыўся.

Валанцёрскае патрулюванне аказалася істотным фактарам, папярэджваючым браканьеरства, а галоўнае – прысутнасць валанцёраў павысіла шансы паспяховага нераста кумжы і яе вяртання ў мора.

Акрамя патрулювання, валанцёры побывалі амаль на ўсіх рэках, куды заходзяць ласосі – для таго, каб выявіць прабле-

Валанцёр у начным дазоры

мы і сучасны стан нерасцілішч. На многіх прытоках Віліі даўно пабудаваны плаціны, якія пе- рагароджваюць рэкі і зачыняю- юць для ласосяў праход да нерасцілішч. На некаторых рэках існуюць збудаванні і канструк- ціі, якія таксама могуць чыніць перашкоду ласосям. Магчыма, у некаторыя вадатокі трапляюць забруджвальнікі, якія з'яўляюцца кропніцай лішніяй арганікі і павышэнням температуры вады, да чаго ласосі надта адчувальныя. Такія выисновы былі зроблены пасля агляду камянёў, пакрытых налётам з багавіння, і паверхні вады, на якой сустракалася пена.

**Вольга Лукшыц,
каардынатар акцыі,
Фота аўтара**

чинял восстановливать свою численность на территории нашей страны. Фактически, благодаря семье лебедей территория и получила статус заказника.

Однако ценность заказника «Лебяжий» для сохранения птиц не ограничивается сохранением лебедей. В заказнике отмечены более 10 видов птиц, занесенных в Красную книгу Республики Беларусь: серощекая поганка, малая чайка, турухтан и другие.

Несмотря на исключительную приро- доохрannую и эстетическую ценность, у заказника есть проблемы. Располагаясь в границах городской черты, территория, примыкающая к заказнику, обладает вы-

соким градостроительным потенциалом. К югу развивается крупный торговый комплекс «Ждановичи». Территорию заказника ограничивают автомагистрали. Все это представляет значительную угрозу существованию заказника и его обитателям.

К 25-летию заказника АПБ обратилась с предложением посвятить «Лебяжему», его значимости и проблемам, информаци- онные часы в учреждениях образования.,

Единственный в Минске заказник празднует свой 25-летний юбилей

Первому и единственному заказнику на территории белорусской столицы исполнилось 25 лет. Республиканский заказник «Лебяжий» был образован 27 декабря 1984 года для сохранения ценной природной территории и ее пернатых обитателей.

Центром заказника является небольшой пруд площадью более 15 га. Возникновение этого небольшого водоно-болотного угодья само по себе уникально. Ранее на этом месте велись торфоразработки, затем выработанная территория заполнилась водой, берега поросли тростником и осокой. Свято место пусто не бывает, и водоем на окраине города быстро облюбовали водно-болотные птицы. Среди посетителей пруда оказалась пара крупных белоснежных птиц, что привлекло внимание городских властей. В те годы лебедь-шипун был занесен в Красную книгу Республики Беларусь и только на-

этая инициатива была поддержана Минским городским комитетом образования. Кроме того, запланированы встречи с застройщиками для обсуждения возможных последствий и влияния строительства на природную территорию.

**Руслан Шайкин, специалист по экологическому образованию
Фото Татьяны Романовой**

АПБ налічвае цяпер 14 аддзяленняў!

У лістападзе 2009 г. было зарэгістравана два новых аддзялення АПБ – Мінскае гарадское і Віцебскае гарадское, якія сталі трынаццатым і чатыраццатым па ліку адпаведна.

Старшынёй і натхніцелькай стварэння Мінскага аддзялення з'яўляецца Якубоўская Святлана Аляксандраўна, настаўніца ангельскай мовы гімназіі № 19 з экалагічным ухілам. Акрамя яе ў склад Савета і рэвізійнай камісіі

уваішлі: Вінчэўскі А.Е., Сычова А.Г., Герасікава А.В., Худзінская Е.Г., Белашапка В.Л., Сергеенка І.А., Давідоўская С.Н., Царук О.Г.

Праз тыдзень пасля стварэння аддзялення ў Мінску гарадское аддзялення было зарэгістравана ў Віцебску. Старшынёй была выбрана Захараў Галіна Анатольеўна, кандыдат білагічных навук, дацэнт кафедры анатоміі, фізіялогіі і вальеалогіі чалавека Віцебскага дзяржаўнага ўніверсітэта (ВГУ) імя П.М. Машэрава. У гэтым жа ўніверсітэце на кафедры экалогіі і аховы прыроды працуе старшыня нашай арганізацыі Іваноўскі Уладзімір Уладзіміравіч. Астатнія члены савета і рэвізійнай камісіі таксама з'яўляюцца супрацоўнікамі ВГУ: Дарафеев А.М., Мержвінскі Л.М., Дарафеев С.М., Бірукоў В.П., Кузьменка В.В., Сушко Г.Г., Лакатко А.А.

Калі Вы зацікаўлены прыняць удзел у дзеянісці дадзеных аддзяленняў, звязыцесь з старшынямі па наступных тэлефонах:

**Якубоўская Святлана 772-19-69
Захараў Галіна 715-00-59**

Факультативны курс «Дзікая прырода Беларусі»

В середине ноября 2009 года АПБ успешно завершила двухлетний проект международной технической помощи по разработке факультативного курса для учащихся средних школ и внешкольных учреждений «Дзікая прырода Беларусі». Данный курс предназначен в первую очередь для школьников 7-8 классов, собирающихся посвятить себя изучению и охране родной природы, и содержит в основном информацию, не включенную в курс общеобразовательной программы обучения.

Курс разрабатывалася совместно с Министерством образования и Министерством природных ресурсов и охраны окружающей среды в рамках проекта «Разработка и внедрение курса о биологическом разнообразии для средних школ в Республике Беларусь», при финансовой поддержке Королевского общества защиты птиц (RSPB, Великобритания), Представительства ООН в Республике Беларусь и датской консалтинговой группы COWI.

«Появление данного курса будет способствовать тому, что школьники смогут более глубоко и вдумчиво изучать нашу родную природу, познакомятся с ее уникальностью и научатся ее охранять», – заявил Виктор Фенчук, директор АПБ на пресс-конференции, посвященной завершению проекта на базе Экологического информационного центра «Эко-Инфо» Центральной научной библиотеки имени Я. Коласа Академии Наук Беларуси 17 декабря 2009 г.

По словам И.Чульбы, координатора проектов ПРООН, представительство ООН продолжит реализацию проектов, направленных на совершенствование образования в области окружающей среды. Новый проект будет направлен на создание информационно-просветительских центров на базе крупнейших особо охраняемых территорий Республики Беларусь.

Результатом совместной плодотворной работы стало издание учебно-методического комплекта «Дзікая прырода Беларусі», состоящего из учебного пособия для 7-8 классов (на русском и белорусском языках), пособия для учителей и плаката-карты «Особо охраняемые природные территории Беларусі». 20000 таких комплектов было передано в школы по всей республике.

**Надежда Лейчонок,
координатор проекта**

Восстановлены два выработанных торфяника в Витебской области

В начале декабря 2009 года в рамках проекта ПРООН и ГЭФ «Ренатурализация и устойчивое управление торфяными болотами для предотвращения деградации земель, изменений климата и обеспечения сохранения глобально значимого биологического разнообразия» завершены работы по восстановлению и стабилизации гидрологического режима выработанного торфяного месторождения «Осиновское-2» (2131 га) в Дубровенском районе Витебской области. Месяцем раньше строительные работы были завершены на месторождении «Осиновское-1» (1189,3 га). Выработанные торфяники стали одиннадцатой и двенадцатой территориями, по-

вторно заболоченными в рамках проекта с 2007 года. АПБ является партнером проекта.

Для того, чтобы повысить и стабилизировать уровень воды на «Осиновском-1», на осушительных каналах построены земляные глухие перемычки двухтипов и шандорный затвор; на «Осиновском-2» построены более 40 водорегулирующих сооружений.

По словам А. Козулина, научного координатора проекта, члена Центрального Совета АПБ, ожидается, что в результате работ по повторному заболачиванию на большей части проектных площадей произойдет восстановление болотного ландшафта, возобновятся болотообразовательные процессы, в

основе которых лежит появление болотной растительности, торфообразующих растений, активизация лесовозобновительных процессов на возвышенных участках.

– Следствием этого, – продолжает А. Козулин, – станет увеличение видового состава водно-болотных животных и птиц. Обе заболоченные площадки представляют собой места обитания большой группы редких видов птиц, занесенных в Красную книгу Республики Беларусь: обыкновенной пустельги, большой выпи, большого подорлика, черного аиста, скопы, серого журавля и некоторых других.

**Источник www.peatlands.by
Фото Анет Тиле**